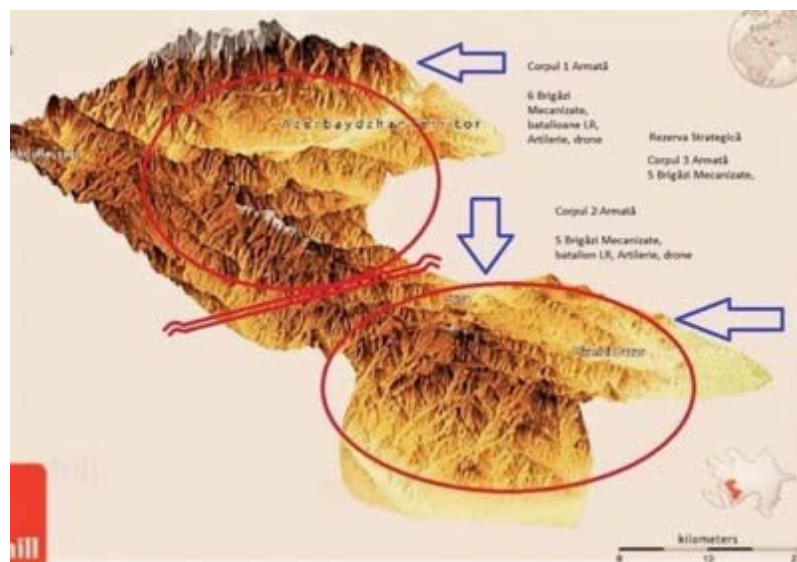

[voltairenet.org](https://www.voltairenet.org)

Operațiuni militare în Nagorno-Karabakh și posibile evoluții viitoare, de Valentin Vasilescu

Valentin Vasilescu, Réseau Voltaire

1. Care este planul militar al Azerbaidjanului ?

Operația armatei Azerbaidjanului vizează ocuparea prin luptă a întregii regiuni Nagorno-Karabakh. Configurația terenului prefigurează doar 3 defilee în zona montană, de-a lungul cărora se pot duce acțiuni ofensive : una în nord și două mai largi în sud. De aceea dispozitivul de luptă al armatei azere este compus din două grupări de forțe, Corpul 1 Armată. format din 6 brigăzi mecanizate, este întărit cu unități din Corpul 5 Armată (2 batalioane de tancuri, lansatoare reactive și artilerie, unități de aviație, cu precădere drone de cercetare și atac). Misiunea Corpului 1 Armată este aceea de a ocupa jumătatea de nord a enclavei. Corpul 2 Armată. format din 5 brigăzi mecanizate, întărite cu unități din Corpul 5 Armată (batalioane mecanizate, de artilerie și companii de drone), are ca misiune ocuparea sudului enclavei. În rezervă se află Corpul 2 Armată.

Planul de operații al armatei Azerbaidjanului a fost împărțit în două etape. În etapa 1, scopul propus este acela de a străpunge liniile de apărare ale armatei armene, în mai multe zone și pe mai multe direcții. Prin culoarele realizate în apărarea armeană, Azerbaidjanul introduce forțele și mijloacele necesare învăluirii elementelor de dispozitiv inamice ale eșalonului 1 (regimente mecanizate, de infanterie moto, batalioane de artilerie și forțe pentru operațiuni speciale), cu scopul încercuirii lor. Etapa 1 se consideră finalizată odată cu controlul singurei rețele de comunicații nord-sud, situată paralel cu linia frontului, de către armata azeră. În terminologia militară, această rută de transport este foarte importantă. Ea se numește drum de rocadă și permite transferul de forțe și mijloace dintr-o zonă stabilizată, către un sector unde apărarea a fost străpunsă de inamic. Transferul de trupe pe drumul de rocadă are ca scop declanșarea de contra-atacuri, cu ajutorul acestor forțe suplimentare, urmate de restabilirea pozițiilor pierdute inițial.

2. Ritmul inițial al ofensivei azere

Datorită configurației terenului, această etapă 1, se dovedește dificilă, întrucât la linia de contact, ambele armate și-au creat obstacole anti-blindate și buncăre betonate, în jurul cărora, subunitățile pot susține o apărare de durată. Cum inițiativa aparține armatei Azere și ritmul de ofensivă a acesteia este limitat, cu scopul reducerii pierderilor. Etapa 1 ar fi putut fi atinsă deja dacă armata Azerbaidjanului ar fi fost grăbită de un factor extern, precum deteriorarea contextului internațional inițial, favorabil. În această situație, armata azeră ar fi fost obligată să utilizeze masiv trupele aeropurtate, printr-o manevră amplă, pe verticală, cu scopul blocării, de la început, a drumului de rocadă al armenilor. Raportul

elicopterele de transport aeropurtat este de peste 5/1 (65/12) în favoarea Azerbaidjanului. Elicopterele Mi-8/17 azere ar putea transporta în primul val cam 2 batalioane de infanterie și în decurs de 8-12 ore, 2 brigăzi complet echipate.

Totuși, Statul Major al armatei azere știe că o operație aeropurtată, dusă în absența mijloacelor de bruij sofisticate, destinate neutralizării apărării anti-aeriene armene, ar fi condus la pierderi însemnate. Mai ales că, din punct de vedere cantitativ, apărarea anti-aeriană armeană este sensibil egală cu cea a Azerbaidjanului. Chiar dacă acestea sunt mai vechi, mijloace sunt eficiente și sunt deservite de militari armeni bine pregătiți.

3. Dronele de atac, asigură succesul azerilor în prima etapă a operației

De aceea, clipurile postate pe rețelele de socializare, arată că de la începutul conflictului din Nagorno-Karabakh, prioritatea Statului Major al armatei azere a fost utilizarea dronelor de cercetare și atac. Dronele au dimensiuni reduse și un înveliș din materiale compozite, cu o amprentă radar redusă, distanța de descoperire fiind de câteva ori mai mică decât în cazul avioanelor multirol. Atunci când sunt detectate pe radar sau vizual/infraroșu, dronele sunt ușor de doborât, întrucât nu sunt foarte manevriere și au o viteză maximă de 220 km/h.

Datorită sprijinului primit din Israel și Turcia, Azerbaidjanul este net superior Armeniei, motiv pentru care, dronele au înlocuit în etapa 1, avioanele pilotate. Peste 30 % din misiunile dronelor azere a însemnat localizarea și lovirea radarelor de descoperire și dirijare, a sistemelor de rachete și artilerie antiaeriene mobile armene, situate în apropierea liniei de contact, pe teritoriul enclavei și chiar din Armenia.

Azerbaidjanul urmează să crească semnificativ numărul de misiuni, chiar dacă acest lucru înseamnă epuizarea stocului de drone sinucigașe. Concomitent cu neutralizarea apărării anti-aeriene armene și crearea câtorva culoare aeriene sigure, treptat avioanele multirol vor lua locul dronelor azere. Avioanele multirol pot lua o încărcătură mai mare de luptă la bord decât dronele și pot ataca obiective mult mai diverse, terestre sau aeriene, aflate la distanțe

mult mai mari. Tot atunci și o masivă operație aeropurtată azeră ar putea fi declanșată în enclavă.

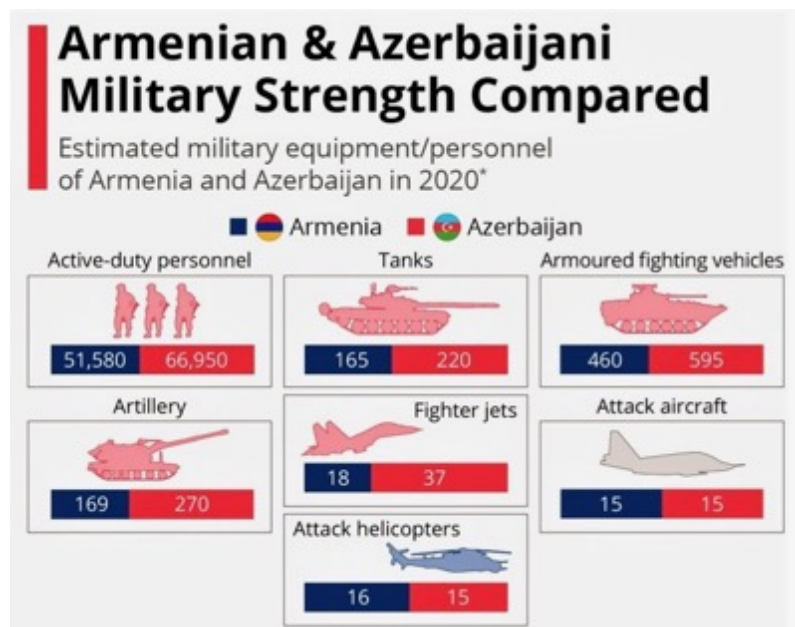
Așa cum am văzut din clipurile de pe rețelele de socializare chiar și blindatele sau piesele de artilerie autopropulsate sunt vulnerabile la munițiile cumulative de precizie, lansate de la bordul vehiculelor aeriene. De aceea, 50 % din misiunile dronelor azere au vizat descoperirea și lovirea blindatelor și a artileriei clasice și reactive armene, din primul eșalon. Estimez că Armenia a pierdut pînă în prezent, prin luptă sau capturate, circa 80 de tancuri T-72, 70 de transportoare blindate sau MLI, 50 de piese de artilerie, obuziere propulsate și lansatoare de proiectile reactive, 20 de radare de descoperire și sisteme anti-aeriene, ceea ce înseamnă 25-30 % din mijloacele din înzestrare.

4. Drona de atac, armă imbatabilă ?

Armenia plătește acum prețul pentru fraudă electorală din 2018, cînd revoluția ”colorată” a impus cu forța la putere guvernul pro-occidental condus de Nikol Pashinyan. Acesta s-a orientat către accesarea la NATO și renunțarea la achiziții militare din Rusia. Dacă Armenia ar fi cumpărat sistemul rusesc de contra-măsuri pasive SHTORA, blindatele sale erau mai puțin vulnerabile la loviturile dronelor azere. La bază, echipamentul este unul de protecție împotriva rachetelor anti-tanc dar subsistemul de avertizare, împreună cu emițătorul de bruiaj în infraroșu și în frecvențe laser sunt eficiente împotriva sensorului electrono-optic (FLIR) al dronelor siucigașe Harop, utilizate de Azerbaidjan. Spre deosebire de alte drone, Harop nu lansează muniții ci percutează ținta, avînd în fuselaj un focos de 20 kg. Bayraktar TB2, cel de-l doilea tip de dronă de atac utilizată de azeri este fabricată în Turcia și folosește tot un dispozitiv electrono-optic de cercetare și descoperire a țintelor. Drona are 4 puncte de acroșaj și a fost înarmată cu muniții MAM-L, ghidate pe fascicul laser. Fiecare muniție dispune de un focos cumulativ de 7 kg. Simultan cu bruiajul, sistemul SHTORA lansează grenade cu aerosoli, generînd în cîteva secunde o perdea opacă de fum, cu o rază de 50-70 m, impenetrabilă pentru sensorul electrono-optic al dronelor și pentru fascicolul laser de marcarea a țintei.

5. Etapa a 2-a a operației ofensive azere

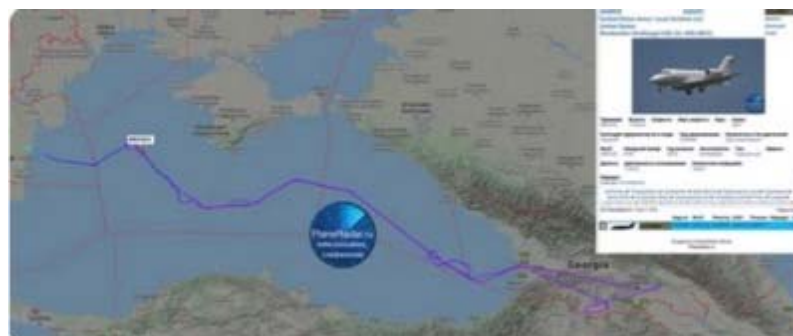
Pînă la data de 19 octombrie, etapa 1 a ofensivei azere nu a fost încheiată dar multe obiective au fost îndeplinite. Așa cum s-a planificat, au fost realizate două străpungeri : una mai mică în nord și alta mai mare în sud, hașurate pe hartă. Corpul 1 Armată și Corpul 3 Armată avansează convergent pe drumul de rocadă, pentru a face joncțiunea. Nu e nici un secret că dispozitivele de apărare de pe linia de contact sunt formate din cele mai bine antrenate și înzestrate unități ale armatei. Odată străpunsă zona de apărare, constituită din timp de Armenia, înaintarea devine mai ușor de realizat. Numărul mare și mobilitatea blindatelor azere începe să devină decisivă, întrucît în depresiunile intramontane, spațiul de manevră corespunde cu ritmul de ofensivă sporit al acestora.

Practic de aici deja începe etapa a 2-a a ofensivei armene, prin urmărirea militarilor armeni care se retrag, așa cum a făcut armata rusă în Georgia, în 2008. Deși armata armeană poate asigura câteva aliniamente de conta-lovitură, din adâncime din vestul enclavei, îi va fi greu să oprească haosul creat de căderea principalului dispozitiv de apărare. În plus, ea va trebui să-și organizeze și dislocarea rezervelor din Armenia, sub loviturile aeriene ale azerilor. Aceste unități militare armene proaspete, transportate în teatrul acțiunilor militare, au o experiență de luptă redusă, o pregătire și o dotare inferioară celor din eșalonul 1. În acest caz, șansele de a opri armata azeră să avanseze în continuare și chiar să treacă granița în Armenia sunt minime.

6. Care ar putea fi finalul acțiunii ?

La nivel strategic, prin războiul din Nagorno-Karabakh, Turcia dorește o schimbare a raportului de forțe în favoarea sa, în Caucazul de sud. În detrimentul Rusiei și NATO. De aceea, marile puteri sunt interesate să urmărească prin mijloacele de cercetare aeriană, derularea acțiunilor militare din Nagorno-Karabakh. De exemplu, avionul de cercetare radioelectronică Bombardier Challenger 650 ARTEMIS aparținând Forțelor Aeriene ale SUA, cu baza la Mihail Kogălniceanu, în România. Acesta a efectuat zboruri zilnice operând din spațiul aerian al Georgiei, la 100 km nord de zona de conflict Nagorno Karabakh.

De celaltă parte, conform site "bulgarianmilitary.com" pe 7 octombrie, în primele zile de

după declanșarea războiului, în localitatea Agul din Deghestan, de la granița ruso-azeră, au fost descoperite rămășițele ale unei rachete 48N6E2, lansate de bateria S-300PMU-2 azeră de la nord de Baku. Ținta acestei rachete ar fi fost un avion rusesc de cercetare electronică care a evitat impactul. Există două posibile explicații : fie operatorii azeri ai sistemului S-300PMU2 au comandat în ultima clipă dezactivarea focusului de proximitate al rachetei, fie sistemul S-300PMU2 vândut Azerbaidjanului de Rusia, are încorporat un cip secret care blochează explozia, în cazul avioanelor militare care se identifică cu codul Federației Ruse.

Anterior am afirmat că Azerbaidjanul nu s-a grăbit în derularea operației, datorită contextului internațional favorabil. Numai că nimeni nu poate previziona, cât va mai dura acest context favorabil pentru Azerbaidjan. Dacă pe plan extern nu se întâmplă nimic, odată cu prima victorie decisivă a armatei azere din etapa a 2-a, armata armeană care pînă acum a luptat cu curaj și calm, ar intra în haos. Guvernul de la Erevan e disperat de inactivitatea Occidentului spre care s-a orientat strategic, în detrimentul Rusiei, pentru că nu știe dacă armata azeră se va opri în Nagorno Karabak sau va continua ofensiva și în Armenia.

La rîndul său, Azerbaidjanul și-a făcut calculele, considerînd că nici Occidentul, nici Rusia nu va interveni în favoarea Armeniei pentru a nu risca un conflict cu Erdogan, cel care l-a împins de la spate pe liderul de la Baku în această aventură militară. Poate că interesul Rusiei este acela de a le da o lecție armenilor, pe mâna azerilor, arătîndu-le că aceasta este consecința orientării lor spre NATO. Dar poate că Rusia țintește dincolo de conștientizarea opiniei publice de la Erevan, de consecințele erorii grave, comisă de armeni, prin acceptarea fraudei electorale din 2018. Și dorește mai întîi de toate, ca poporul armean să-și să îndrepte eroarea.

Guvernul pro-occidental condus de Nikol Pashinian se încapățînează să nu recunoască regiunea Nagorno-Karabakh ca fiind armeană deși armata Armeniei luptă acolo cu azerii. De ce n-o face ? Pentru că atunci Rusia ar fi obligată conform Organizației Tratatului de Securitate Colectivă (OTSC) să intervină de partea Armeniei. Să fie pierderea regiunii Nagorno-Karabakh, condiția acceptată de Pashinian pentru ca Armenia să fie admisă în NATO ? De cealaltă parte, Baku găzduiește o diviziune a serviciilor israeliene, destinată spionării Iranului și utilizează în teatrul de acțiune diverse unități terestre și aeriene ale armatei Turciei. Dacă Azerbaidjanul ocupă Nagorno-Karabakh și acolo se instalează trupe ale Turciei (trupe NATO), această poziție devine extrem de interesantă pentru NATO, o adevărată fortăreață în Caucaz, cu acces liber la marea Caspică și marea Neagră. Dacă nu intervine, și din direcția Armeniei și din direcția Azerbaidjanului, Rusia are numai de pierdut de pe urma războiului din Nagorno-Karabakh.

Cred că Rusia este conștientă de consecințele și riscurile inactivității ei și va intra în joc prin acțiuni fulger, de partea Armeniei, după ce forțele politice ale opoziției armenie vor obliga guvernul pro-occidental de la Erevan să-și asume eșecul campaniei militare, demisionînd. Din acel moment, problema Nagorno Karabakh se rezolvă exclusiv de Rusia, fie de unde a rămas, adică tot pe cale militară sau, mai puțin probabil, prin negocieri în formatul dictat

de Moscova.

Cu tot sprijinul substanțial acordat de Turcia pînă acum, eu cred că Azerbaidjanul nu se va culca pe laurii victoriei, pentru că Rusia odată intrată în joc, va bloca orice încercare de dislocare a forțelor turcești spre Nagorno-Karabah. Azerbaidjanul fiind obligat să execute "ad-litteram" ordinele Moscovei, chiar dacă acestea ar însemna retragerea parțială sau totală din Nagorno-Karabah. Deoarece armata azeră (prin Corpul 1,2,3 Armată și parțial 5 Armată) este dispusă în vestul țării, fiind angrenată în războiul din Nagorno Karabak. Corpul 4 Armată este izolat în enclava Nakhicevan, situată la vest de Nagorno-Karabah. Acum, Baku, oraș situat pe litoralul mării Caspice, este cea mai slab apărată capitală din lume. Azerbaidjanul are graniță la nord est cu Rusia, Baku fiind la 100 km sud de graniță, distanță pe care brigăzile de blindatele rusești o pot parcurge în câteva ore. Marina azeră este ca și inexistentă, în timp ce flota rusă a mării Caspice este puternică. Ea desfășoară acum exerciții cu lansări de rachete de croazieră, la vest de Baku și are capacitatea să susțină o operație de desant maritim pe litoralul azer, în apropierea capitalei. Așa cum deja rușii au demonstrat-o, bateriile de rachete antiaeriene S-300PMU2 azere sunt ineficiente împotriva avioanelor rusești. Iar S-400 vîndut Turciei, se numește S-300PMU3, fiind doar o variantă ușor modernizată.